

Bana güven gerisini merak etme sen...

Çocuğunuz okula gidiyorsa
onun için yapabileceğiniz
en iyi şey onu en pahalı
okula yazdırmak,
ödevlerine yardım etmek
ve iyi not aldığıında
ödüllendirmek değil;
ona sonsuz sevginizi ve
güveninizi hissettirmek...

Bir bebek dünyaya geldiği andan itibaren onun hangi anaokulunda eğitim göreceği, yabancı dil ile kaç yaşında

tanışması gerektiği gibi birçok konuda en azından zihinsel hazırlık başlıyor. Ancak anne-babalar özellikle bu çağın çocukları için kendi doğrularının her zaman işe yaramadığını fark ediyor ve destek arıyor. Günümüzde bu ihtiyacı öğrenci koçları karşılamaya başladı. NLP destekli öğrenci koçluğu yapan Oğuz Akyıldız ile buluştuk, sistemin çok önemseydiği 'başarı' kavramının içeriğini ve başarılı çocuklar yetiştirmenin yollarını konuştuk.

Başarılı bir okul hayatını tanımlar mısınız?

Başarı kişisel bir olgu aslında, genellemek yanlış olur. Başarıya tek bir tanım verilemez, eğer verilirse rekabet yaratır, bu da zorluktur. Oysa başarılı olmak zor olmamalı. İçsel mutluluğu, huzuru yakalamış, kendini ifade edecek bir hayatı yaratmış her insan başarılıdır, çünkü mutludur. Oysa her başarılı insanın mutlu olduğundan söz etmek mümkün değil. Başarı dışsal onayı değil, içsel hazzı gerektirir; ona ulaşmış kişi zaten diğerlerinin takdir ya da onayına ihtiyaç duymaz. Buradaki kritik konu, çocukların genel kabul gören iyi okul, yüksek not gibi kriterler dahilinde motive edilmelerinden ve bu süreç sonucunda değerlendirilmelerinden öte, o çocuğun içindeki kendi cevherinin farkına varması ve bunu işlemesine olanak sağlamak. **Yani çocuğun okuyacağı okulun ya da notlarının hiçbir önemi yok mu?**

Hiçbir şey çocuğun kendi yeteneklerini keşfetmesi ve bu yönde ilerlemesinden daha önemli olamaz. Zaten bizim eğitim sistemimizin de en büyük eksikliği bu. Üniversite öncesinde tüm çocuklar bir örnek kabul edilerek aynı eğitime tabi tutuluyor, ilgi alanı ya da meslek seçimi ancak üniversiteye giriş aşamasında gündeme geliyor.

Oysa ilkokuldan ve mümkünse daha da öncesinden başlayarak çocuklar kendi kimliklerinin farkına varacakları bir eğitimde yogurulmalı. Ancak o zaman bilinçli seçim yapma olgunluğuna erişebilirler. Ne yazık ki şimdiki eğitim sisteminde çocuklar hem derslerden soğuyor hem de hayatlarının en güzel çağlarını kaçırmak küçük yaşta psikolojik sorunlarla baş etmek zorunda bırakılıyorlar.

Hangi psikolojik sorunlardan bahsediyorsunuz?

İki önemli konu ön plana çıkıyor; başarı baskısı ve devamında

başarısızlık kompleksi ile ortaya çıkan boşluk ve anlamsızlık hissi. Boşluk hissinden kastım, çocukların kendileri ile ilgili farkındalıkları. Ne eğitim sistemi ne de anne-baba çocuğa kendini tanımasına yönelik bir yetiştirme tarzında olmadığı için çocuk bir süre sonra ister istemez boşluğa düşüyor. Tüm bu bilgisayar ve cep telefonu merakı ve hatta bağımlılığın da sebebi bu... Kendisine en yakın gelen ve büyük beceriyle içinde bulunabildiği sanal ortam, çocuğa yapay bir kişilik katıyor, boşluğu doldurma sürecinde kritik bir yanılgı yaratıyor.

ELİNİZDE OLSAYDI EĞİTİM SİSTEMİNİ NASIL TASARLARDINIZ?

Okullar gençleri rekabete dayalı kapitalist sisteme hazırlıyor, onun için tek başına okulları değiştirmek yeterli olmayacaktır. Ama yine de bence eğitim sisteminin yeniden ele alınmasının vakti geldi, sadece Türkiye'de de değil, tüm dünyada. Farklı ve çok yapıcı modellere de rastlanmaya başlandı. Hepsinin ortak noktası öğrencinin bilgi değil, bilinç seviyesinin artışına odaklanmaları... Her öğrencinin farklı bir birey olarak ele alındığı ve ana amacın dışarıyı öğrenmeden çocuğun önce kendini öğrenmesi, yani kendini tanıması, yeteneklerini, meraklarını, heyecanlarını, yaratıcılık alanlarını derinden keşfetmesine odaklanan bir eğitim sistemi, farkındalık artışına katkıda bulunabilir. Çocuklarımıza sadece maddiyatın önemli olduğu ve hayatın ulaşılmaması gereken hedeflerden ibaret olduğunu öğretmekten vazgeçmemiz lazım. İçsel zenginliklerinin farkına varmaları ve gerçek mutluluğun tamamen manevi huzur ile gerçekleşebileceğini deneyimlemeleri gerekiyor. Bunun için de, çocuğun kendini tanımasına yönelik 'yetenek avcısı' programlarının ve çok çeşitlendirilmiş seçmeli derslerden yaratılmış bir programın yanı sıra nefes ya da derin düşünme seansları gibi içe dönüş uygulamalarının müfredata eklenmesi gerektiğine inanıyorum.

Çocuk deneyerek öğrenmeli. Burada ebeveynlere düşen en büyük görev adeta bir 'yetenek avcısı' gibi çocuğun her halini uzaktan izlemek ve onun duygu ifadesini takip etmek.

NLP NEDİR?

NLP destekli koçluk yapan Oğuz Akyıldız, koçluk çalışmalarından farklı olarak çocukların kendi gerçeklerinin farkına varmaları ile ilgili çalışmalar yaptıklarını söylüyor ve ekliyor: "Kendini keşfetmeye başlayan, ona zorla öğretilen şartlandırmalardan ve inançlardan kurtulmaya başlayan çocuk okulda da başarıyı yakalıyor. NLP (Nöro Linguistik Programlama) ise özellikle bilinçaltı şartlandırmaları gibi değiştirilmesi gereken negatif algıların temizlenmesinde süreçte büyük katkı sağlıyor."

Anne-babalara burada ne gibi görevler düşüyor?

Çocuklarını başarılı eğitimden ziyade bilinçli eğitime yönlendirmelerini tavsiye ederim. Başarılı bir eğitim süreci çocuğun dışarıdan takdir görmesini sağlar, bu da egosunu besler ama çocuğun mutlu ve huzurlu bir hayat sürmesini garanti edemez. Bilinçli eğitim o çocuğa özel eğitimidir ve bu eğitimin çocuğun genel not seviyesi ya da okuduğu okulun popüleritesi ile bir ilgisi yok. Çocuklar yetenekleri doğrultusunda yönlendirilirse, kendi yollarını kolaylıkla çizebilirler; bizim onlara sonsuz sevgi ve güven beslememiz yeterli. Tabii bu bilinç, okul öncesi çağdan itibaren çocuğa aşılmalı, onun merakları, soruları körüklenmeli, her fırsatta yaratıcılığını ortaya koyabileceği ve yaptığı her işin takdir göreceği ortamlar hazırlanmalı.

Ailelerde en sık hangi hatalı yaklaşımları gözlemliyorsunuz?

En sık yapılan hata çocuğu anlamaya çalışmadan çözüm bulmaya çalışmak. Bir gencin sorununu çözebilmek için önce o genç olmalısınız, en üst seviyede empati kurmalısınız. Oysa ebeveynler -kendileri de yetiştirildikleri şekliyle- çocuklarına sürekli bir şeyler öğretmeye çalışıyorlar, tabii kendi bildiklerini, daha doğrusu kendi doğru bildiklerini, kendi hayat görüşlerini onlara dayatıyorlar. İstiyorlar ki, çocukları kendilerinin birer minik kopyası olsun, hatta kendi yapamadıkları özlemlerini, başarılarını çocukları hayata geçirsin. Çocuğa yardımcı olmanın en önemli adımı, onun tarafına geçmek, onu derinden anlayarak yaşadığı problemlere bakmak. Bizim de koçlukta yaptığımız tamamen bu.

Aileler de sistem ile çocukları arasında kalmıyorlar mı?
Ebeveynler tam anlamıyla çaresizlik içinde. Bana ulaşan annelerin net olarak söyledikleri bu. Bir tarafta okul, diğer tarafta değerli çocukları... Ne kadar eleştirsek de okulun bir çocuğun hayatına kattığı çok önemli faydalar mevcut, her şey bir tarafa okul çocuğun sosyallik kazandığı, hayatı tanıdığı, hem iyi hem kötü arkadaşlar edindiği, onlardan ne yapması ve ne yapmaması gerektiğini öğrendiği bir ortam. Öğrenmek, merakları gidermek, iştahla tutkuların farkına varmak çok güzel. Ama önemli olan tabii ki önce kendimizi tanımak. Kendimizi tanımadan öğreneceklerimiz, üzerimize yakışmayan bir kıyafet gibi olacak. Okuldan kaçamayız, zaten kaçmamıza da gerek yok. Çocuklarımızın yanında olalım, onların kendilerini ifade edebilecekleri bir yaşam kurmalarına yardımcı olalım. Bunun için okulda çok başarılı olmaları gerekmiyor, dolayısıyla başarı baskısının bir faydası yok. Çocuklar okuldan keyif içinde ve stressiz bir şekilde alacaklarını alsınlar, güzel arkadaşlıklar edinsinler, kendilerini keşfedip peşinden gidecekleri anlamlı bir hayatın temelini atabilsinler. Önemli olan bu.

Ancak eğitim sistemi anne ve babaların, 'Varsın notları vasat olsun, çocuğumun içindeki cevheri keşfetmesini bekliyorum' demesine izin vermiyor. Nasıl bir duruş sergilemek lazım?

Bir ebeveynin çocuğunun sağlıklı yetişmesi ve eğitimi süresince göstereceği en önemli ve belki de tek duruş, çocuğuna güvenmek, onun kendilerinden farklı bir birey olduğunu kabul ederek gerçek özünü keşfederek yansıtabileceği bir ortam yaratmak. Kendisinin derinden farkına varan çocuk zaten kendi hayatının sorumluluğunu alarak gerisini halledecek, ders çalışması gerekiyorsa çalışacak. Çocuğun kendini hayata özgürce yansıtmaya yolunda okul süreci basit bir kilometre taşından ibaret hale gelecek ve çocuğun içsel motivasyonu onu kolaylıkla, çok fazla çaba harcamasına bile gerek kalmadan başarıya taşıyacak.

Çocuğun üstüne gitmemek ile onu tembelleştirmemek arasındaki dengeyi nasıl kuracağız?

Bu dengeyi kurmak anne-babanın görevi değil, bunun için çaba sarf etmek doğru değil ve kalıcı bir sonuç da vermez. O, içinden geldiği şekilde davranmalı, bazen istemediği şeyleri yapmak zorunda kalsa bile. Burada sorumluluk duygusu devreye giriyor. Biz Türk ailelerinin çocuk yetiştirmede belki de en büyük eksikliği hissettiğimiz alan da sorumluluk... Onların birçok sorumluluğunu üstümüze alıyoruz, ne zaman ve ne kadar ders çalışması gerektiği de dahil olmak üzere... Hatta çoğu anne-babalar çocuklarının derslerini kendileri yapıyor, sanki o ödevler kendi hayat ödevleriymiş gibi... Bunlar son derece sakıncalı yaklaşımlar. Yapılması gereken çocuklarımıza çok küçük yaşlardan itibaren sorumluluk bilinci aşılamak, onu kendi hayatını kendi kararları ve seçimleri doğrultusunda kurmaya yönleltmek.

Çocuk hangi yaşta yeteneklerine göre eğitim almaya başlamalı?

İnsan hayatındaki yedi yıllık dönemler kritiktir, bunlar bilinç seviyesinin gelişimini temsil eder. Tahmin edebileceğiniz üzere ilk yedi yıl en kritik olan. Birçok bilinçaltı şartlandırmalar, ahlında çocuğu temsil etmeyen inançlar ve duygusal travmalar, bu dönemde oluşur. Onun için bu dönemde çocuğu mümkün olduğunca kendi haline bırakmak, ona bir şeyler öğretmeye çalışmaktan ziyade, onu kendi cevaplarını bulmasına yönleltmek gerekiyor. Örneğin çocuğumuz bize 'Nasıl güzel resim yapabilirim?' diye sorduğunda ona güzel resim yapmanın kendimizce yolunu anlatmaktansa, 'Sence nasıl güzel resim yapılabilir?' diye karşı soru sorarak eline fırçayı tutuşturmanız daha iyi olur. Çocuk deneyerek öğrenmeli. Burada ebeveynlere düşen en büyük görev adeta bir 'yetenek avcısı' gibi çocuğun her halini uzaktan izlemek ve duygu ifadesini takip etmek. Çocuk hangi durumda yüksek seviyede duygusal ifadeye giriyorsa, o işin peşine takılmak en doğru seçenek olacak.

ÖĞRENCİ KOÇLUĞU HANGİ İHTİYAÇTAN DOĞDU?

Anne-babalar kendi doğru bildiklerinin çocuklarını mutlu, huzurlu ve başarılı etmeye yetmediğinin farkına vardılar ve artık yardım ister duruma geldiler. Bana ulaşan birçok anne 'Her yolu denedim, artık ne yapacağımı bilemiyorum' sözleriyle endişesini dile getiriyor. Annelerin denedikleri yollar hep kendi yolları, kendileri için geçerli olabilecek, onları temsil eden yollar. Ama çocuğa uygun olmuyor ve dolayısıyla işe yaramıyor. Asıl ihtiyaç buradan doğuyor. Ebeveynler gerçekten çocuklarına yardım etmek istiyorlar; onları çok sevdikleri su götürmez. Okul başarısından da vazgeçmiş durumdadır. 'Çocuğum mutlu olsun, istediği gibi bir hayat yaşasın yeter' bilincine eriştiler. Koçluk kavramını bu dönemde yükselten anlayış bu; çocuğu merkeze alan, ama ona bir şeyler öğretmektense, kendi gerçeklerinin farkına varmasını isteyen bilinç.